

Лаура Милер

КОСМИЧКА МЕНАЖЕРИЈА

Бактерије не бије глас да подстичу имагинацију, али постоји један поуздан изузетак: бактерије с Марса. Године 1996. студија коју је сачинила НАСА изазвала је сензацију пошто је најавила могућност постојања фосилизоване бактерије на метеору за који се претпостављало да потиче с црвене планете. Тридесет шест година пошто су свемирске летелице Викинг прикупиле со на Марсу,¹ научници још увек изазивају пажњу медија тврдњама како узорци указују на присуство микроба. Одлучујући доказ о животу на Марсу (или на било којој другој другој планети) тек треба да се појави, али људска врста нема стрпљења. Стога је пронашла све појмљиве врсте ванземаљаца. Постоје измишљени туђини који одговарају малим зеленим људима, мекушцима, инсектима, биљкама и минералима. Понекад уопште немају тело.

Упркос свој разноврсности, ова бића теже уклапању у једну од две групе: она с којима можемо да живимо и она с којима је саживот немогућ. Овог лета Холивудски филмови, који заступају оба гледишта, понудиће своје најновије наставке. Сјајни серијал *Људи у црном* сугерише како ванземаљци чудне спољашности већ живе међу нама, пролазе непримећено поред комшија и притом их надгледа посебна агенција коју сачињавају исцрпљени бирократи и лежерни полицајци на терену. Ови филмови пред-

¹ NASA је 1975. у оквиру „Програма Викинг” послала две летелице, Викинг 1 и Викинг 2 (свака се састојала од лендера и ровера) како би испитала планету Марс. Лендер прве летелице је слетео на његову површину 20. јула 1976. године. *Прим. прев.*

стављају разгранати каламбур са алтернативним значењем речи „туђ”: имигрант. Знатно тумурнији је *Прометјеј*, последњи филм из серијала *Туђин*, с неумољивим непријатељем који користи наша тела као гнезда за своје младунце и задовољство проналази у томе да нас прогони кроз језиве ходнике натопљене водом док плази своје одвратне влажне чељусти.

Пре XIX века, уколико су писци описивали житеље других планета, ти туђини су суштински били људи. Углађени Сатурнијанац кога је Волтер описао у сатиричкој причи „Микромега” из 1752. изгледа попут земљана, осим што је висок хиљаду стопа.² (Он такође поседује континентални дух, пошто издржава љубавницу – „лепу малу бринету, једва шест стотина и шездесет хватова³ високу.”) Сатурнијанчева основна фикционална сврха, када посети нашу планету, јесте да се диви релативној кржљавости људске врсте, коју испитује помоћу огромног микроскопа.

Тек након што су теорије прилагођавања и природне селекције Жан-Батиста Ламарка и Чарлса Дарвина биле шире прихваћене, у XIX веку, писци су почели предано да размишљају о врстама које би могле да се развијају у окружењима изван Земље. Према мишљењу које је Брајан Стејблфорд изнео у *Енциклопедији научне фантастике*, темељној студији о жанру, Kamiј Фламарион је први представио популарни фикционални портрет облика живота правих туђина. Реч је о француском астроному чија би метафизичка интересовања, да их је развијао данас, била означена као Њу ејџ. (Ова уверења су нашкодила његовој репутацији научника, али су довела до пријатељства са Артуром Конаном Дојлом, с којим је делио одушевљење спиритизмом.) Године 1864. Фламарион је написао студију *Стиварни и измишљени светови* у којој је изнео уверење да постоји живот на другим планетама, а осам година касније објавио је *Лумен*, необичну прозу у којој насловни лик, учењак, прича ученику о безбројним чудесима универзума.

Лумен припада филозофским дијалозима, књижевном жанру који је потпуна супротност фантастици. Велики одељци су дати ради објашњења како је Лумен, пошто је умро, постао биће чисте душе која је способна да присуствује догађајима из прошлости. Он не само да може детаљно да проучи историјске фигуре и несреће на Земљи, већ може да види и живот у другим световима.

Конечно, Луменов поглед је усмерен на далеку планету по имену Вирго. Туђини су, објашњава он: „[...] одређени елементима

² Стопа – 30,48 cm. *Прим. прев.*

³ Хват – мера за дубину воде; један хват је 1,8 метара. *Прим. прев.*